

Jelige: Képzelt város

Kategória: próza

Tekints az égre

Évente körülbelül ötezer szívátültetést végeznek a világon és ennél is hosszabb a szívátültetésre várakozók listája. Habár hiába sikeres egy műtét, a várható élettartamot ez sem fogja sokkal meghosszabbítani. A transzplantációs műtét után nyolcvannyolc százaléka a betegeknek mindössze egy évet él, hetvenöt százalékuk öt évet, ötvenhat százalékuk pedig akár tíz évig is élélhet.

Ádám kívülről tudta a statisztikákat; mennyi az esélye annak, hogy a várakozók listájáról végül lekerül és kap egy új szívet, egy száztizennégyezer-nyolcszázkilencvenegyhez, hány ember hal meg naponta donorszívra várva, húsz fő. Minden tíz percben pedig felkerül valaki a szívtranszplantációs listára. Ádám a számok embere volt, a statisztika megnyugtató, kézzelfogható, konkrét adatokat kínál. Az adatokat fel lehet dolgozni, kimutatást készíteni, tervet vázolni fel hozzá és egy ilyen tervet már meg lehet valósítani. Ádámot az apja szoktatta rá a számok szeretetére, hiszen gyerekként még jobban elvarázsolta bolondos anyja. Anyja úgy él az emlékezetében, mint aki csapnivaló háziasszony volt, de lelkesen festette vele tarka színűre a kavicsokat, miközben véget nem érő meséket talált ki istenekről és istennőkről. Ezek az istenek legtöbbször kegyetlenek voltak, nem ismerték a fájdalmat, az örömet, halhatatlanságuknak köszönhetően létezésük egy hosszú folyam volt, amit a halál ténye nem befolyásolt. Irigyek voltak a halandó lényekre, amelyek élete, habár egy szempillantás volt számukra, mégis teljesnek tűnt. Ezért az istenek végeláthatatlan létezésük során különböző játékokat eszeltek ki, amivel megnehezíthetik a halandók sorsát, így valamennyire részesülhettek azok érzéseiben. Ádám anyja azt mondta fiának, hogy ő is egy ilyen könyörtelen játék áldozata lett, azonban ezt áldásnak kell tekintenie. Vele született szívrendellenessége nem a gyengeség jele, hanem egy emlékeztető, hogy tudatosan élje meg az életét.

Anyja meséi azonban hamarosan feledésbe merültek a válás után, Ádám pedig az apjához került, aki az ítélet szerint biztos egzisztenciával rendelkezik, ezért kizárólagos felügyelete lehet a fia felett. Ádám apja mérnökember volt, csak a tények igazak, csak az létezik, ami le van írva és be van bizonyítva. A statisztika szerint pedig évente huszonötezer válás történik Magyarországon, a kétezres években tehát körülbelül ezer házasságra ötszázhatvankettő válás jut. Ugyanígy kimondja a statisztika azt is, hogy mérnöki és informatikus végzettséggel biztos

álláshoz juthatunk, illetve átlagon felüli keresethez. Ádám az adatok ismeretében döntött, mérnök lett és nem házasodott meg, hiszen nagy eséllyel válással végződne az ő házassága is. Munkájával elégedett volt, villamosmérnökként dolgozott egy jó nevű cégnél, minden napja óramű pontossággal meg volt tervezve, egyetlen hiba volt csak ebben a tökéletes gépezetben. Anyja öröksége, a hibás kromoszómája okozta szívrendellenesség, ami ellentmondott minden statisztikának. A szívrendellenesség már magzati korban felismerhető és kezelhető és az újszülötteknek mindössze egy százaléka születik szívrendellenességgel. Ádám pedig pont ebbe az egy százalékba esett. Műtétek során próbáltak segíteni az aorta szív közeli szakaszának szűkületén, de teljes sikert sosem értek el, egyedüli megoldást a szívtranszplantáció lehetne. Ádám azonban tisztában volt a statisztikákkal és azzal is, hogy mennyi esélye van a túlélésre, és mégis, most ahogy visszagondolok rá, tudom, hogy élni akart. Mikor reggelente erőtlenül vette a levegőt, vagy mellkasi fájdalom gyötörte és eltorzult az arca, olyan volt, mintha viaskodna valakivel vagy valamivel. Állandó harcban állt az életéért, a tökéletesen megszervezett életéért, amibe egy kellemetlen hiba csúszott. A test nem szolgálta kellőképpen a szellem által rákényszerített feladatot, amit Ádám az életének nevezett. A test emlékeztetője volt annak, hogy nem képes kontrollálni mindent. A testnek szükségletei voltak, tizenkét óra megfeszített munka után képes volt remegéseket produkálni, a belek hangos mozgása jelezte a táplálékbevitel szükségességét, a látás elhomályosulása az idegek kimerültségét. Ehhez hozzáadódott az alkalmanként rátörő szexuális vágy vagy az ürítés kényszere. A kellemetlen szükségletek mellett az idő múlásával ez a test állandó változáson is ment keresztül, veszített ruganyosságából, a bőr megereszkedett, a haj ritkulni kezdett, az arc vonásai szögletesebbek lettek. Ádám mindezeket nehezen vette tudomásul, nem volt hozzá szokva, hogy valami, ami ennyire hozzátartozik, ne álljon a teljes uralma alatt és betegségének köszönhetően még állandóan cserben is hagyja. Majd egy nap berobbant a tudományos szenzáció, ami mindkettőnk életét megváltoztatta.

Emlékszem a szalagcímekre: „Az örök fiatalság forrása”, „Legyőztük a halált!”, „Az ember ismét bebizonyította, hogy ő a teremtés koronája”, „Isteni buli lesz örökké élni” vagy a kedvencem „Anyád újra élheti a húszas éveit”. Voltak persze kritikák, tiltakozások, miszerint ez nem etikus, veszélyes és ezzel megszegjük a természet törvényeit, de ezek vagy elhallgattak, vagy elhallgattatták őket. Sokan Darwin félreértelmezett tanaival érveltek, miszerint ez az evolúció következő lépése. Érdekes módon az egyház is támogatta a kutatásokat, hiszen az ember azért kapta az állatokat, hogy uralkodjon felettük és ezért joga van arra használni őket, amire akarja. Az uralkodó nézet azonban az volt, amit még Descartes vezetett be a filozófiába,

miszerint az állatok bonyolult, szenvedésre képtelen, automaták. Ezt a legtöbben pedig úgy értelmezték, hogy így szabadon az ember szolgálatába állíthatók. Ádám is fellelkesült a tudományos áttörés hallatára és egyike volt az első tesztalanyoknak, akik feliratkoztak a műtéti beavatkozásra. Tiltakozásomra ismét szeretett számaival és statisztikáival érvelt. Miért várna egy emberi donortól származó szívre, hiszen ott az esélye egy a száztizennégyezer-nyolcszázkilencvenegyhez. Az ember-disznó kimérákban növesztett szervek azonnal készen állnak az átültetésre, nincs többé várólista és emberéletek millióit menthetjük meg így, érvelt tovább. Végül nekem szegezte a döntő kérdést, a haláloamat akarod, hogy ennyire tiltakozol a műtét ellen, mire én elhallgattam, elhallgattattam további érveimet.

A tények magukért beszélnek, a statisztika túpontos, az adatok nem hazudnak: a kezdeti átütő siker folytatódott. A felnőtt emberi sejteket visszafiataltították őssejteké, majd ezeket beültették egy sertés vagy birka embrióba és végül hagyták világra jönni a kiméra utódokat működő emberi szervekkel. A beavatkozások olyan jól sikerültek, Ádám esetében is, hogy hamarosan más üzleti ágak is meglátták a potenciált a kimérákban. Gyorséttermek módjára elégitették ki az igényt a szervek iránt és a szépségipar is beszállt az üzletbe. Már nem csupán súlyos, végstádiumban lévő, betegekben segítettek, hanem mindenkin, akinek elég mély volt a pénztárcája.

Ádám a műtét után sokáig lábadozott, de mikor felépült, mintha kicserélték volna. Bizonygatta nekem, hogy ismét fiatalnak érzi magát és valóban annak is látszott. Legyőzte az áruló testet, ami eddig megkeserítette életét, új esélyt kapott, egy teljesen új szívet, ami csak neki készült, csak számára fejlődött. A lábadozás után pedig ismét visszatért dolgozni, már alig várta, hogy napjai kiszámíthatósága tovább folytatódjon. A test szükségletei éppúgy jelen voltak életében, de a számára fejlődött új és fiatal szív erős volt, feledtette az olyan kellemetlenségeket, mint az éhség. Először fel sem tűnt nekem megváltozott viselkedése, ritkán volt időm megfigyelni őt igazán, szoros napirendje miatt találkozásaink is csak a kora esti vagy reggeli órákra korlátozódtak. Sokára vettem már csak észre, mikor talán már késő is lett volna változtatni a dolgon, hogy mintha valahogy elfelejtkezett volna magáról. A korábban pontosan beosztott és megszervezett munkarendje kezdett felbomlani, mert hosszabb ebédszüneteket iktatott be. Azt mondta nekem, jobban élvezi az étel ízét, jobban érzi a szagokat, illatokat is, amik eddig fel sem tűntek neki. Esténként hosszabb sétákra indult és hazajövet gyakran találtam rá a lakásához közeli parkban, ahogy a fűben fekvé az eget kémleli. A számok és a statisztika már nem érdekelte. Meglepődtem, mikor egy alkalommal csak úgy kijelentette nekem, hogy úgy érzi, az igazság nem a tényekben keresendő. Korábban talán tévedett, mondta. Időközben nemcsak a

szokásaiban állt be változás, a mozdulatai ösztönösebbek lettek, a beszéde pedig szaggatottabb, gyakran keresnie kellett a szavakat, majd végül végleg elhallgatott. Csak a tekintetével jelezte már, ha szüksége volt valamire.

Egy nap aztán hiába kerestem a lakásán, nem volt otthon és később sem tért haza. A dolgozószobájában az asztalán egy nyitott Nietzsche könyv hevert, a következő idézetnél nyitva.

„Az igazság mint circe: A tévedés állatokból embereket csinált; az igazság képes-e talán arra, hogy az emberből ismét állatot csináljon?”